

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА
УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА**

Випуск двадцять восьмий

**Література
до знаменних і пам'ятних
дат Тернопільщини
на 2018 рік**

Бібліографічний покажчик

**Тернопіль
Навчальна книга — Богдан
2017**

УДК 050.9
ББК 92.5(4УкрТер)
Л 64

Укладач *М. Пайонк, завідувач відділу краєзнавчої літератури та бібліографії Тернопільської ОУНБ*

Керівник проекту і науковий редактор *В. Вітенко, директор Тернопільської ОУНБ, заслужений працівник культури України*

Редактори *Б. Мельничук, Г. Жовтко*

Комп'ютерний набір та верстка *С. Стахурська, завідувач канцелярії Тернопільської ОУНБ*

Видано за фінансової підтримки Тернопільської обласної державної адміністрації й Тернопільської обласної ради.

Л 64 **Література** до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2018 рік. Бібліогр. покажч. Вип. 28 / Упр. культури Терноп. облдержадмін., Терноп. обл. універс. наук. б-ка ; уклад. М. Пайонк ; кер. проекту і наук. ред. В. Вітенко ; ред.: Б. Мельничук, Г. Жовтко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2017. — 128 с.

Видання містить інформацію про пам'ятні події краю та його видатних людей.

Посібник слугуватиме науковцям, освітянам, краєзнавцям, студентству, культурно-освітнім працівникам, широкому загалові користувачів.

УДК 050.9
ББК 92.5(4УкрТер)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-5322-8

© Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека, 2017
© Навчальна книга — Богдан, 2017

Від укладача

Бібліографічний покажчик «Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини» Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека видає з 1991 року щорічно.

Мета цього посібника — надати представникам органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, викладачам навчальних закладів, учителям, краєзнавцям, журналістам, бібліотекарям, студентам, а також усім, хто небайдужий до історії краю, його сьогодення, довідковий матеріал про важливі події в історії області, ювілеї уродженців краю й видатних діячів, які життям та діяльністю пов'язані з Тернопільщиною, і допомогти у плануванні роботи на наступний рік.

Розпочинає покажчик перелік основних ювілейних і пам'ятних дат року. Далі розміщено інформацію про імена та події, що не увійшли до основного списку.

Основні ювілейні дати систематизовано за хронологією, зокрема подано число, місяць, найменування події, текстову довідку та рекомендаційний список літератури, а в персоналіях — за алфавітом. Дати вказано за новим стилем, відомості почерпнуто з друкованих джерел інформації, при цьому перевага надавалась енциклопедичним виданням, зокрема «Тернопільському енциклопедичному словникові». Полегшить користування бібліографією «Іменний покажчик» та «Покажчик назв».

Бібліографічний опис і скорочення здійснено відповідно до стандартів України в бібліотечній справі.

Перелік дат і ювілеїв неповний. Добір матеріалу до посібника завершено в травні 2017 року.

Розширити коло літератури даної тематики допоможуть видання: «Література про Тернопільську область за ... рік», краєзнавчі бібліографічні покажчики, списки та попереджувальні довідки, які Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека видала раніше, зведений краєзнавчий каталог, електронний краєзнавчий каталог.

Електронний варіант посібника розміщено в мережі інтернет за адресою: www.library.te.ua, у розділах «Видання бібліотеки» та «Календар знаменних дат».

Радимо використати пропонований довідник для вшанування видатних земляків, відзначення дат, які стосуються історії та культури

певного району. Висловлюємо щиро подяку за надання окремих матеріалів:

Ковалькову Ю. — голові Тернопільської асоціації нобелівських студій, заступникові голови Тернопільської обласної організації Асоціації філателістів України;

Мельничуку Б. — письменникові, краєзнавцю, заслуженому діячеві мистецтв України;

Поливку О. — краєзнавцеві, філателісту;

Саваку Б. — краєзнавцеві, літературознавцю;

бібліографам Бережанської, Бучацької, Збарзької, Лановецької, Підволочиської, Підгаєцької, Чортківської, Шумської ЦБС.

Ваші поради, зауваження та пропозиції щодо даного випуску покажчика просимо надсилати на адресу Тернопільської ОУНБ:

бульвар Т. Шевченка, 15,

м. Тернопіль, 46001;

e-mail: admin@library.te.ua;

тел.: (0352) 52-72-70.

Знаменні та пам'ятні дати Тернопільщини на 2018 рік

СІЧЕНЬ

- 7 — 75 років від дня народження Мирослава Петровича Коцюлима (07.01 1943—23.11 2005) — актора, народного артиста України
- 9 — 120 років від дня народження Олександра Миколайовича Цинкаловського (09.01 1898—19.04 1983) — історика, археолога, етнографа, дослідника Волині
- 14 — 80 років від дня народження Левка Йосиповича Різника (14.01 1938) — письменника, ґрунтознавця, громадського діяча
- 20 — 150 років від дня народження В'ячеслава Титовича Будзиновського (20.01 1868—14.02 1935) — письменника, історика, публіциста, громадсько-політичного діяча

ЛЮТИЙ

- 5 — 70 років від дня народження Ярослава Тадейовича Гринчишина (05.02.1948) — видавця, педагога, вченого у галузі ядерної фізики
- 6 — 60 років від дня народження Петра Зеновійовича Гуцала (06.02 1958) — історика, краєзнавця, журналіста

БЕРЕЗЕНЬ

- 3 — 70 років від дня народження Галини Дмитрівни Садовської (03.03.1948) — публіциста, літератора, заслуженого журналіста України
- 16 — 70 років від дня народження Михайла Васильовича Левицького (16.03 1948) — поета, художника
- 19 — 180 років від дня народження Володимира Дмитровича Лучаківського (19.03 1838—11.04 1903) — адвоката, бургомістра Тернополя
- 21 — 70 років від дня народження Олега Михайловича Германа (21.03 1948) — науковця, письменника, громадського діяча, заслуженого діяча мистецтв України
- 470 років від часу утворення Тернопільського ставу (березень 1548 р.)

КВІТЕНЬ

- 1 — 80 років від дня народження Єфрема Олександровича Гасая (01.04 1938) — історика, краєзнавця, публіциста
- 17 — 170 років від часу скасування панщини та кріпосного права в Галичині (17.04 1848)
- 18 — 130 років від дня народження Івана Федоровича Хворостецького (18.04 1888—19.11 1958) — живописця
- 25 — 75 років від дня народження Євгена Тадейовича Зозуляка (25.04 1943) — поета, журналіста

ТРАВЕНЬ

- 16 — 120 років від дня народження Семена Антоновича Жука (16.05 1898—26.06 1941) — кооператора, громадського діяча

ЧЕРВЕНЬ

- 6 — 80 років від дня народження Михайла Антоновича Безпалька (06.06 1938) — актора театру
- 15 — 180 років від дня народження Йосипа (Осипа) Сильвестровича Вітошинського (15.06 1838—24.01 1901) — диригента, громадсько-освітнього діяча, священника

ЛИПЕНЬ

- 17 — 130 років від дня народження Шмуеля Йосефа Агнона (17.07 1888—17.02 1970) — єврейського письменника, лауреата Нобелівської премії

СЕРПЕНЬ

- 7 — 60 років від дня народження Григорія Платоновича Шергея (07.08 1958) — режисера-постановника, мистецтвознавця, заслуженого діяча мистецтв України
- 31 — 125 років від дня народження Нестора Остаповича Нижанківського (31.08 1893—12.04 1940) — композитора, музичного критика

ВЕРЕСЕНЬ

- 1 — 60 років від часу заснування Тернопільського обласного державного музичного училища ім. С. Крушельницької (01.09 1958)

— 70 років від дня народження Богдана Васильовича Хаварівського (01.09 1948—26.07 2016) — архівіста, педагога, краєзнавця, громадсько-культурного діяча, літератора

25 — 80 років від дня народження Ігоря Петровича Герети (25.09 1938—05.06 2002) — археолога, мистецтвознавця, громадсько-політичного діяча, культуролога, заслуженого діяча мистецтв України

— 60 років від дня народження Степана Володимировича Костюка (25.09 1958) — краєзнавця, редактора, літератора

ЖОВТЕНЬ

1 — 70 років від дня народження Нестора Степановича Мизака (01.10 1948) — історика-дослідника, краєзнавця, науковця

3 — 100 років від дня народження Романа Петровича Смика (03.10 1918—25.12 2007) — лікаря, громадського діяча, мецената, хранителя спадщини Б. Лепкого

4 — 150 років від дня народження Кирила Йосиповича Студинського (04.10 1868 — червень 1941) — літературознавця, мовознавця, фольклориста, академіка АН УРСР

7 — 80 років від дня народження Євгена Петровича Корницького (07.10 1938—23.10 2012) — диригента, хормейстера, композитора, народного артиста України

13 — 70 років від дня народження Євгена Григоровича Дороша (13.10 1948—20.06 2009) — краєзнавця

ЛИСТОПАД

1 — 100 років від часу утворення Західноукраїнської Народної Республіки (01.11 1918)

2 — 140 років від дня народження Антона Івановича Манастирського (02.11 1878—15.05 1969) — живописця, графіка, народного художника УРСР

7 — 80 років від дня народження Антона Євдокимовича Гриба (07.11 1938) — художника, літератора, заслуженого майстра народної творчості України

8 — 75 років від дня народження Дмитра Григоровича Стецька (08.11 1943—06.01 2017) — художника

- 60 років від дня народження Надії Петрівни Дирди (08.11 1958—23.04 2016) — культурно-освітньої діячки, краєзнавця, лепкознавця
- 13 — 100 років від часу створення Української галицької армії (13.11 1918)
- 16 — 140 років від дня народження Михайла Івановича Парашука (16.11 1878—24.12 1963) — українського та болгарського скульптора, громадського діяча
- 18 — 70 років від дня народження Люсі Степанівни Давидко (18.11 1948) — драматичної акторки, народної артистки України

ГРУДЕНЬ

- 12 — 70 років від дня народження Богдана Маркіяновича Савака (12.12 1948) — краєзнавця, літературознавця, громадського діяча
- 29 — 75 років від дня народження Левка Миколайовича Крупи (29.12 1943—28.12 2000) — письменника, журналіста, громадсько-політичного діяча

Перелік імен та подій, що не увійшли до основного списку

3 січня 1928 р. в с. Голгоча, нині Підгаєцького району, народився хореограф, танцівник, діяч культури **Дмитро Васильович Парадюк**.

Нагороджений Почесною грамотою кардинала М. І. Любачівського.

Від 1948 р. — у Великій Британії (від 1951 р. — в Манчестері). Учасник танцювального ансамблю СУБ «Орлик», від 1955 р. — заступник його керівника, у 1971 р. — співкерівник і хореограф. 1960 р. — засновник, до 1972 р. — керівник дитячого танцювального ансамблю «Сокіл» у м. Стокпорт. Створив близько 50 танців і танцювальних композицій, з ансамблем виступав у багатьох містах Великої Британії, країнах Європи, США, Канаді.

1991 р. «Орлик» — лауреат численних міжнародних фестивалів — гастролював в Україні, зокрема 26 серпня виступав у ПК «Березіль» ім. Леся Курбаса (м. Тернопіль).

Помер Д. Парадюк 1997 р. у м. Манчестер (Велика Британія).

10 січня 1943 р. у с. Староміщина, нині Підволочиського району, народився скульптор **Ярослав Миколайович Мотика**.

Закінчив Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва (1966, нині — національна академія мистецтв). Працює у галузі станкової, декоративної і монументальної скульптури, пластики малих форм, художньої кераміки. Від 1964 р. — учасник виставок у містах Львів, Київ, Москва. Персональні виставки — у м. Львів (1984) та ін.

Серед творів: декоративні тарелі «Бандурист», «Троїсті музики»; станкові композиції «Юність», «Материнство», «Емігранти», «Поема на камені»; монументи «Мати-Батьківщина» (с. Староміщина), Бойової Слави (м. Львів; співавтор), Незалежності (м. Буськ); пам'ятник Є. Коновальцю (м. Жовква, обидва — Львівська область), скульптурна композиція на могилі І. Герети (сmt Велика Березовиця Тернопільського району).

Окрім монументальних робіт, створив портрети відомих українців: Романа Сельського, Івана Марчука, Володимира Патики, Романа Турина, Леопольда Левицького, Героя України Бориса Возницького та ін.

Член Національної спілки художників України (1966). Лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Шевченка (1972).

14 січня 1938 р. у с. Велеснів Монастириського району народився композитор, виконавець, хоровий диригент, педагог **Василь Миколайович Ільків**.

Заслужений працівник культури України (2008). Дипломант обласних і всеукраїнських музичних конкурсів, лауреат фестивалів-конкурсів козацької пісні «Байда» (2007, 2008).

Автор музики на вірші В. Вихруща, Б. Демківа, Г. Ткачук та інших літераторів краю.

22 січня — **День Соборності України**. Директорія Української Народної Республіки проголосила на Софіївській площі в Києві злуку всіх українських земель (західних і східних) в єдину Соборну Українську Державу.

22 січня 1958 р. у с. Потік Козівського району народився вчений-літературознавець, фольклорист **Василь Михайлович Івашків**.

Середню школу закінчив у с. Куропатники Бережанського району. Здобувши у Львівському державному (нині — національний) університеті ім. І. Франка філологічну освіту, працював на початку 1980-х рр. у Тернополі в педагогічному інституті (нині — національний університет ім. В. Гнатюка), відтак — науковим співробітником інституту літератури ім. Т. Шевченка в Києві. Від 1990 р. — у Львові.

Доктор філологічних наук, завідувач кафедри фольклористики Львівського національного університету ім. І. Франка.

Автор понад 100 наукових праць, численних статей в українських та зарубіжних виданнях.

24 січня 1928 р. в с. Голгоча, нині Підгаєцького району, народився учасник національно-визвольних змагань, співак (баритон) **Ярослав Щур**.

Воював у Першій Українській дивізії Української національної армії. Від 1949 р. (за іншими даними — від 1952 р.) — у Канаді. Соліст в українських хорах Вінніпега, учитель музики у середніх школах. Виступав із Вінніпельським симфонічним оркестром в українських і англомовних операх «Запорожець за Дунаєм», «Наталка Полтавка», «Цирульник», «Мадам Баттерфляй» та ін. Співав із хорами «Бурлака» і «Сурма». Організатор (1978) і керівник «Хору Ярослава» у Вінніпезі; гастролював у Німеччині, США, Канаді. Видав три платівки і касети.

5 лютого 1888 р. у с. Коцюбинці, нині Гусятинського району, народився письменник, перекладач, фольклорист, краєзнавець, педагог **Мирослав Дмитрович Капій**.

Автор циклу поезій «На цім подалі смутку» (1906), соціально-побутових нарисів та оповідань «З його думок» (1907), «Незабутнім тіням Тарасовим» (1914), науково-фантастичної повісті «В країні блакитних орхідей» (1932), повісті «Із-під срібного Сяну» (1937), «Фантастичних оповідань» (1939).

Помер 24 березня 1949 р. в м. Косів, тепер Івано-Франківської області.

20 лютого 1948 р. у с. Бичківці, нині Чортківського району, народився актор **Адам Миколайович Цибульський**.

1968 р. закінчив Тербовлянське культурно-освітнє училище (нині — вище училище культури). Працював актором у Тернопільському обласному музично-драматичному (нині — академічний український драматичний) театрі ім. Т. Г. Шевченка, Київському музично-драматичному театрі ім. П. Саксаганського. Від 1976 р. — актор Львівського обласного музично-драматичного театру ім. Юрія Дрогобича (м. Дрогобич).

Зіграв ролі Микити («Дай серцю волю, заведе в неволю» М. Кропивницького), Гетьмана («Запорозька січ» О. Коломійця), гетьмана Мазепи («Мазепа»), Сотника («Сотниківна»; обидві п'єси — Б. Мельничука за Б. Лепким), Корнія («Марія» У. Самчука), Броуді («Замок Броуді» Б. Мельничука за А. Кроніним), Батька («Перерваний політ» Л. Костишин і Б. Мельничука) та ін. Знімався у кіно і телефільмах.

Народний артист України (2011).

29 лютого 1888 р. в м. Бережани народився юрист, громадсько-освітній діяч, редактор, книгознавець **Богдан Андрійович Чайковський**.

Загинув від тортур у львівській тюрмі (так званих «Бригідках») 31 червня 1941 р. 2 липня похований на Личаківському цвинтарі.

3 березня 1928 р. у с. Вербовець, нині Лановецького району, народилася педагог, громадська діячка **Євгенія Іванівна Новосад**.

Закінчила Кременецьке педагогічне училище, Тернопільський педагогічний інститут (нині — національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка), Рівненський педагогічний інститут (нині — універ-

ситет). Працювала вчителем української мови та літератури у Вербовецькій школі.

Співорганізатор товариства «Просвіта» в родинному селі (1990).

Авторка книжки «Вербовець» (2005), краєзнавчих публікацій у пресі.

3 березня 1928 р. у с. Хмелиська, нині Підволочиського району, народився бандурист, культурно-просвітницький діяч **Михайло Миколайович Баран**.

Від 1945 р. брав уроки живопису в Р. Хробака та Р. Чистоганова. Згодом почав малювати портрети Т. Шевченка, М. Шашкевича, І. Франка, Б. Хмельницького. Робив вдалі копії з картин відомих митців, писав і власні етюди. 1960 р. реставрував церкву Покрови Пресвятої Богородиці у с. Підгайчики Золочівського району Львівської області. Відновив 90 ікон і 32 візерунки.

Великою є і літературна спадщина М. Барана. Це поезії, пісні, прозові твори, есе. Він — автор книжки «Щедрінь», в якій зафіксовано його хист — поета, піснетворця та композитора.

Від 1958 р. захопився бандурою. Гри на ній і теорії музики навчався у композитора-пісняра В. Листопада. У Львівському культурно-освітньому училищі здобув кваліфікацію керівника оркестру народних інструментів (1969). 1979 р. закінчив Дрогобицький державний педагогічний інститут (нині — університет) ім. І. Франка.

Працював у Львові. Створив мистецькі колективи «Троянда», «Зірниця», дитячі «Тополинка», «Вишиванка», «Калина», чоловічий хор науковців «Жайвір», чоловічий квартет «Ясени».

Заслужений працівник культури України (1988).

У репертуарі М. Барана були народні думи, понад 200 пісень різних жанрів та 30 пісень на слова Т. Шевченка. Він намалював понад 20 портретів Кобзаря, створив більш як 20 скульптурних портретів.

Помер 15 січня 2004 р. у Львові.

3 березня 1958 р. у с. Михайлівка Лановецького району народився актор, поет-гуморист, заслужений артист України **Анатолій Васильович Демчук**.

Закінчив Терехівське культурно-освітнє училище (нині — вище училище культури), Київське училище естрадного мистецтва (клас А. Сиви).

Працював в «Укрконцерті», Київській та Запорізькій (1982—1990) філармоніях, від 1996 р. — в агенції «Усмішка».

Лауреат премій ім. М. Андросова та ім. С. Олійника. Дипломант міжнародних фестивалів і всеукраїнських конкурсів сатири й гумору.

28 березня 1938 р. у с. Чернихівці, нині Збарзького району, народився вчений-кібернетик, логік **Ігор Володимирович Вітенько**.

Автор 18 наукових праць і посібників, зокрема «Схеми, алгоритми, многовиди» (1970), «Математична логіка» (1971), «Конструктивні операції» (1972).

Загинув І. Вітенько 21 вересня 1974 р. за нез'ясованих обставин. Його знайшли мертвим у Винниківському лісі поблизу Львова.

2 квітня 1928 р. у с. Шили, нині Збарзького району, народилася оперна співачка (лірико-колоратурне сопрано), педагог **Володимира Павлівна Чайка**.

Закінчила Тернопільську українську гімназію, Львівський державний (нині — національний) університет ім. І. Франка, Львівську державну консерваторію ім. М. В. Лисенка (нині — національна музична академія; клас П. Кармалюка).

Упродовж 1963—1985 рр. — солістка Львівського театру опери та балету. Виконала партії Оксани («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського), Віолетти, Джильди («Травіата», «Ріголетто» Дж. Верді), Констанци («Викрадення із сералю» В.-А. Моцарта), Лейли («Шукачі перлин» Ж. Бізе) та ін.

У репертуарі В. Чайки були українські народні пісні, твори вітчизняних і зарубіжних композиторів.

Від 1981 р. викладала сольний спів у Львівській державній консерваторії ім. М. В. Лисенка.

Заслужена артистка УРСР (1977). Нагороджена Почесною відзнакою Міністерства культури і туризму України.

Померла В. Чайка 21 листопада 2015 р. у Львові.

5 квітня 1943 р. у с. Передмірка, нині Лановецького району, народився робітник, громадський діяч **Анатолій Автономович Кутрань**.

Депутат Верховної Ради УРСР трьох скликань (1971, 1975, 1980).

За сприяння А. Кутраня переобладнано окремі цехи Лановецького цукрового заводу, збудовано в Лановецькому районі низку промислових та соціально-культурних об'єктів.

1974 р. нагороджений орденом «Знак пошани».

26 квітня — День Чорнобильської трагедії.